

Asia: VN/15365/2021

Lausuntopyyntö tutkimusraportista Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta (ulosottokaaren muutostarpeet)

Lausunnonantajan lausunto

Reformivaihtoehto 1: Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle

- Miten arvioitte suojaosuuden nostamista takuueläkkeen tasolle keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 1?

-

Reformivaihtoehto 2: Suojaosuuden korotus alimmassa pykälässä (takuusuojaosuus)

- Miten arvioitte esitettyä ulosmittauksen alarajan korottamista keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 2?

-

Reformivaihtoehto 3: Automaattisten vapaakuukausien lisääminen

- Miten arvioitte automaattisten vapaakuukausien lisäämistä keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 3?

Reformivaihtoehto 4b: Progressiivinen ulosmittaustaulukko

Tutkimusraportissa lupaavimpana keinona pienituloisten aseman parantamiseksi pidetään reformivaihtoehtoa 4b eli nykyistä progressiivisempaa ulosmittaustaulukkoa. Ulosmittaus aloitettaisiin tuloista, jotka ylittävät takuueläkkeen tason, ja ulosmittauksen laskentaperusteet uudistettaisiin siten, ettei ulosmitattavan määrän laskenta perustuisi nykyiseen tapaan suojaosuuden käsitteeseen. Ulosmittauksen määrää pienennettäisiin pienituloisilla ja kasvatettaisiin suurituloisilla.

- Mitä hyviä puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Mitä huonoja puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Pidätekö kannatettavana sitä, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistetaan esitetyllä tavalla kokonaisuudessaan?
- Tulisiko uudistuksessa säilyttää mahdollisuus vapaakuukausiin ja ulosmittauksen määrän rajoittamiseen? Jos tulisi säilyttää, tulisiko sanottuja mahdollisuuksia rajata nykyisestä?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 4b?

Reformivaihtoehto 6: Velkajärjestelyyn ohjaamisen lisääminen

Tutkimusraportin mukaan velkajärjestelyä tulisi arvioida ulosottojärjestelmän kehittämisen rinnalla, sillä keskeinen keino työllistymisen kannustimien parantamiseksi on velkojen anteeksi antaminen esimerkiksi velkajärjestelyn kautta.

- Miten velkajärjestelyn piiriin saataisiin paremmin hakeutumaan ne velalliset, joilla voisi olla mahdollisuus päästä velkajärjestelyyn?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?

- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 6?

-

Muut keinot pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi

- Onko pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi olemassa muita keinoja, joita tulisi harkita tutkimuksessa esitettyjen reformivaihtoehtojen sijaan tai niiden lisäksi? Mitkä ovat esittämänne vaihtoehdon hyvät ja huonot puolet suhteessa tutkimuksessa arvioituihin reformivaihtoehtoihin?

-

Muut tutkimusraporttia koskevat huomiot

Työllisyyttä ja työn tarjontaa parannettava kaikin keinoin

Selvityksessä todetaan, että ulosoton piirissä olevilla henkilöillä on merkittävästi alhaisempi työllisyysaste kuin muulla saman ikäisellä populaatiolla. Lisäksi selvityksessä todetaan, että ulosotossa oli vuoden 2018 aikana suuri määrä ihmisiä, noin 15 prosenttia 25–64-vuotiaasta väestöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa yhteensä noin 373 000 henkilöä. Henkilön vuoden lopun päätoimen mukainen työttömyys on ulosotossa olevilla 12 prosenttiyksikköä korkeampi ja kolminkertainen verrattuna niihin, jotka eivät ole ulosotossa.

On ansiokasta, että ulosoton vaikutuksia työn tarjontaan ja työllisyyteen on nyt selvitetty. Työllistymisen esteet on selvitettävä ja purettava, jotta työn vastaanottaminen on kannattavaa myös niissä tilanteissa, joissa velallinen on ulosotossa. Ulosotolla on selvästi passivoiva vaikutus, mitä tulee pyrkiä erilaisin keinoin vähentämään. Pitkässä juoksussa perintäaste nousee, jos henkilö työllistyy työntekijänä tai yrittäjänä. Samalla sosiaaliturvan tarve pienenee. Näin ollen tehtävät ratkaisut vaikuttavat velallisten ja velkojien lisäksi myös julkiseen talouteen.

Selvityksen tärkein johtopäätös on, että ulosotossa olevien keskuudessa on tilaa kasvattaa työllisyyttä. Kaikilla toimenpiteillä ei kuitenkaan olisi merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle ei selvityksen mukaan olisi tehokas keino. Se olisi vaihtoehdoista kallein, ja sen työllisyysvaikutus olisi hetkellinen ja pieni. Suojaosuuden nosto vaikuttaisi ulosmittauksen määrään kautta linjan ja vähentäisi suurituloisten ulosmittausta. Onkin tärkeää, että poliittisissa jatkopohdinnoissa keskitytään niihin toimenpiteisiin, joilla voidaan tutkitusti parantaa työn tarjontaa.

Selvityksen mukaan ulosottojärjestelmän yksinkertaistamisella ja muuttamisella progressiivisemmaksi sekä velkajärjestelyn käytön lisäämisellä voidaan vaikuttaa pienituloisten talouteen ja hyvinvointiin. Erityisesti velkajärjestelyjen lisäämisellä voidaan saavuttaa työllisyysvaikutuksia. Osaltaan tämä joh-tuneen siitä, että ulosottoprosessin täytäntöönpanoperuste on kohtalaisen pitkä, kun taas velkajärjestelyn kautta henkilö pääsee nopeastikin uuteen alkuun. Tästäkin syystä on perusteltua, että velkajärjestelyprosessin kynnyistä ollaan alentamassa eritoten liiketoiminnassa epäonnistuneiden entisten yrittäjien osalta. Selvityksen valossa voisi kuitenkin olla perusteltua, että vastaavaa kynnyistä alennetaan myös palkansaajien osalta.

Selvityksestä ei suoraan käy ilmi, vähentääkö ulosotto työnantajan halukkuutta palkata työntekijä. Toisaalta on kiistatonta, että ulosoton suorittamisesta aiheutuu työnantajalle tällä hetkellä kustannuksia. Selvityksessä on arvioitu, että työnantajalle koituvat kustannukset voivat olla kansantalouden tasolla huomattavia, sillä ulosoton asiakkaiden määrä on vuositasolla suuri. Näin ollen on kannatettavaa, että jatkotyössä selvitetään myös sellaisia mahdollisuuksia, että palkan ulosmittaus tehdään muulla tavalla kuin työnantajan toimesta.

Toivonen Tiina
Suomen Yrittäjät ry